

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2019-04-23

§ 111

**Upphävande av lokala riktlinjer gällande ekonomiskt bistånd
KSN-2019-1016**
Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att häva undantaget om att inte inkludera hela underhållsstödet som inkomst vid beräkning av rätten till ekonomiskt bistånd.

Reservation

Tobias Smedberg (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkandemed motiveringen: *Vänsterpartiet reserverar sig emot beslutet att avslå Vänsterpartiets yrkande om avslag till ärendet. När underhållsstödet höjdes 2015 motiverades satsningen som ett sätt att bekämpa ekonomiska ojämlikheter med en aktiv fördelningspolitik, riktad mot dem som är bland samhällets ekonomiskt mest utsatta: ensamstående föräldrar, framförallt kvinnor.*

Nu anser minoritetsstyret att det är befogad att slopa undantaget som görs i Uppsala varvid underhållsstöd som överskrider en viss gräns inte ska tas med i beräkningen av rätten till ekonomiskt bistånd. Undantaget som alltså säkerställde att den enskilde inte skulle få det ekonomiska försörjningsstödet sänkt i samtidigt som underhållsstödet ökade, anses leda till "för" generösa bedömningar i och med de höjda nivåerna på underhållsstöd.

Det är ett smädande mot de som lever i ekonomisk utsatthet att insinuera att detta förslag skulle göra det mer attraktivt att arbeta. Ekonomiskt bistånd är en åtgärd som finns till för att jämna ut klyftorna i vårt samhälle och utgöra ett skydds nät för den som behöver. Ekonomiskt försörjningsstöd är inget människor väljer av bekvämlighet, det är allt annat än bekvämt.

"Den ekonomiska jämlikheten måste öka ... Sveriges ekonomiska styrka ska komma alla till del." Så lät det då, för en mandatperiod sedan, när Socialdemokraterna motiverade höjningen av underhållsstödet. Så är det fortfarande. Det har inte ändrats för att Socialdemokraterna ingått i ett lokalt samarbete med Liberalerna som nu tillåts härja fritt i Arbetsmarknadsnämnden som har ansvar för ekonomiskt försörjningsstöd. Ensamstående kvinnor lever fortfarande i mycket större utsträckning i ekonomisk utsatthet än många andra. Den nedlåtande argumentationen om att de som idag uppbär stöd för att klara sin ekonomi måste "visas" vinsterna med arbete, är en förolämpning mot de människor som har det sämst. Uppsala är en välmående kommun, men detta välmående hotas inte främst av att vi är för generösa med att bevilja bidrag utan av att klyftorna fortsätter att växa mellan de som har det bra och de som har det sämst.

Vidare innebär förslaget om att underhållsstödet ska räknas som inkomst att den statliga satsning som riktar sig till de mest ekonomiskt utsatta inte används för sitt syfte, utan används till att Uppsala kommun finansierar sina besparings- och effektiviseringskrav. Den som inte har ekonomiskt försörjningsstöd får alltså fullt ut ta del av de statliga satsningarna som ökat underhållsstödet, men den som har ekonomiskt försörjningsstöd, alltså den som har allra sämst ekonomi och allra mest skulle behöva den ekonomiska förstärkningen, blir nu utan satsningen.

Sammanfattning

Arbetsmarknadsnämnden har föreslagit kommunfullmäktige att häva ett undantag kring underhållsstödets beräkning som inkomst vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd som

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2019-04-23

fullmäktige beslutade om i samband med antagandet av Mål och budget 2016.

Yrkanden

Fredrik Ahlstedt (M) yrkar bifall till föreliggande förslag.

Tobias Smedberg (V) yrkar avslag till föreliggande förslag.

Beslutsgång

Ordförande ställer föreliggande förslag mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Beslutsunderlag

Förvaltningens skrivelse den 28 mars 2019.

Handläggare
Anderson Tomas

Datum
2019-03-28

Diarienummer
KSN-2019-1016

Kommunfullmäktige

Upphävande av lokala riktlinjer gällande ekonomiskt bistånd

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås kommunfullmäktige besluta

att häva undantaget om att inte inkludera hela underhållsstödet som inkomst vid beräkning av rätten till ekonomiskt bistånd.

Ärendet

Arbetsmarknadsnämnden har föreslagit kommunfullmäktige att häva ett undantag kring underhållsstödets beräkning som inkomst vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd som fullmäktige beslutade om i samband med antagandet av Mål och budget 2016.

Protokollsutdrag från nämnden och arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteskrivelse i ärendet återges i **bilaga 1**.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

Arbetsmarknadsnämnden beslutade den 18 mars 2019 att upphäva nämndens lokala riktlinjer för ekonomiskt bistånd. Riktlinjerna har angett de områden där Uppsala kommun frångår eller vill förtydliga Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2013:1) om ekonomiskt bistånd till förmån för ett generösare eller generellt beviljande.

De lokala riktlinjerna har inneburit att den individuella prövning som annars är norm vid tillämpning av socialtjänstlagen till viss del har tagits bort vid bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd. Med upphävandet av riktlinjerna avser nämnden att individuell prövning ska ligga till grund för bedömningen.

I de lokala riktlinjerna ingår även ett undantag kring underhållsstödets beräkning som inkomst som fullmäktige beslutade om i oktober 2015 i samband med antagandet av Mål och budget 2016. Undantaget formulerades i ett uppdrag till arbetsmarknadsnämnden: att revidera

riktlinjerna för ekonomiskt bistånd så att vårdnadshavare som uppbär både bistånd och underhållsstöd inte missgynnas i och med den statliga höjningen av underhållsstödet.

Underhållsstöd betalas ut av Försäkringskassan till en ensamstående förälder om den andra föräldern inte betalar underhållsbidrag eller betalar ett underhåll som är lägre än en viss summa. År 2015 höjdes underhållsstödet efter att ha legat på samma nivå under många år. Efter 2015 har ytterligare höjningar av underhållsstödet skett. Till följd av undantaget har hushåll kunnat vara berättigade till ekonomiskt bistånd trots att inkomsten överstigit normen.

Hävandet av de lokala riktlinjerna och det däri inkluderade undantaget syftar till att säkerställa en jämlig biståndsbedömning och förbättrade möjligheter till uppföljning av det ekonomiska biståndet.

Ekonomiska konsekvenser

Arbetsmarknadsnämnden bedömer att upphävandet av fullmäktiges undantag medför minskade kostnader om cirka 2,5 miljoner kronor för nämnden under andra halvan av 2019 och första halvan 2020. De minskade kostnaderna är en del av nämndens effektiviseringskrav om 24 miljoner kronor som beslutats i Mål och budget 2019.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2019-03-18

§ 25

**Upphävande av lokala riktlinjer gällande ekonomiskt bistånd
AMN-2019-0050**
Beslut

Arbetsmarknadsnämnden beslutar

- att** upphäva gällande lokala riktlinjer för ekonomiskt bistånd i de delar nämnden kan besluta,
- att** föreslå kommunfullmäktige att häva undantaget om att inte inkludera hela underhållsstödet som inkomst vid beräkning av rätten till ekonomiskt bistånd,
- att** uppdra till förvaltningen att senast vid decembersammanträdet redovisa effekterna av upphävandet av riktlinjerna.

Sammanfattning

Mot bakgrund av ekonomiskt ansvarstagande gällande skattemedel samt att flera höjningar av riksnormen och underhållsstödet skett behöver det ekonomiska biståndets samtliga delar ses över för att säkerställa att nämndens medel används till de individer som behöver det. Nuvarande riktlinjer bidrar till förhöjda kostnader för ekonomiskt bistånd utan att säkerställa det individuella behovet.

Nämndens nuvarande riktlinjer utesluter till viss del den individuella prövningen som annars är norm inom socialtjänstlagen vilket bidrar till förhöjda kostnader för ekonomiskt bistånd. En individuell prövning säkerställer stöd efter behov och en jämlig biståndsbedömning. En individuell prövning ger också fördjupad kunskap om den enskildes omständigheter och ger barnperspektivet ett ökat utrymme.

Den kompensation som utgår för de höjningar som gjorts i underhållsstödet sedan 2016 innebär att stöd kan utbetalas trots att hushållets inkomst kan överstiga normen. Mot bakgrund av detta föreslås de lokala riktlinjerna för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd att upphävas och att individuell prövning ska ligga till grund för ekonomiskt bistånd.

Yrkanden

Mohamad Hassan (L) yrkar med stöd av övriga tjänstgörande ledamöter tillägg med en att-sats: att uppdra till förvaltningen att senast vid decembersammanträdet redovisa effekterna av upphävandet av riktlinjerna.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteskrivelse den 11 mars 2019.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2019-03-18

Plats och tid: Stationsgatan 12, klockan 15.30 – 18.00

Beslutande: Mohamad Hassan (L), ordförande
 Klas-Herman Lundgren (S), 1:e vice
 ordförande
 Robin Kronvall (M), 2:e vice ordförande
 Josefin Andersson (M)
 Maria Gauffin Röjestaal (S)
 Pavlos Cavelier Bizas (S)
 Roger Thelander (SD)
 Beatriz Hedvåg (S)
 Mattias Holmström (KD)
 Charles Pylad (MP)
 Tobias Hägglund (M)
 Cristina Ekman (S)
 Therese Rhamn (V)

Ersättare: Martin Virenius (S)
 Frida Sjöholm (S)
 Anita Ericsson (L)
 Oliver Björklund (MP)
 Mattias Johansson (C)
 Åsa Samuelsson (KD)

Övriga deltagare: Lena Winterbom, direktör

Utses att justera: Robin Kronvall (M)

Paragrafer: 23 - 34

Justeringens plats och tid: Stationsgatan 12 den 21 mars 2019

Underskrifter:

 Mohamad Hassan (L), ordförande

 Robin Kronvall (M), justerare

 Lotta von Wowern, sekreterare

ANSLAG/BEVIS Protokoll är justerat. Justeringen har meddelats genom anslag på kommunens anslagstavla.

Organ: Arbetsmarknadsnämnden**Datum:** 2019-03-18**Sista dag att överklaga:** 2019-04-12**Anslag sätts upp:** 2019-03-22

Protokollet finns tillgängligt på: www.uppsala.se och arbetsmarknadsförvaltningen, Stationsgatan 12

Handläggare
Öhman Carl
Ida Bylund Lindman

Datum
2019-03-11

Diarienummer
AMN-2019-0050

Arbetsmarknadsnämnden

Upphävande av lokala riktlinjer gällande ekonomiskt bistånd

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden föreslås besluta

att upphäva gällande lokala riktlinjer för ekonomiskt bistånd i de delar nämnden kan besluta.

att föreslå kommunfullmäktige att häva undantaget om att inte inkludera hela underhållsstödet som inkomst vid beräkning av rätten till ekonomiskt bistånd.

Sammanfattning

Mot bakgrund av ekonomiskt ansvarstagande gällande skattemedel samt att flera höjningar av riksnormen och underhållsstödet skett behöver det ekonomiska biståndets samtliga delar ses över för att säkerställa att nämndens medel används till de individer som behöver det. Nuvarande riktlinjer bidrar till förhöjda kostnader för ekonomiskt bistånd utan att säkerställa det individuella behovet.

Nämndens nuvarande riktlinjer utesluter till viss del den individuella prövningen som annars är norm inom socialtjänstlagen vilket bidrar till förhöjda kostnader för ekonomiskt bistånd. En individuell prövning säkerställer stöd efter behov och en jämlik biståndsbedömning. En individuell prövning ger också fördjupad kunskap om den enskildes omständigheter och ger barnperspektivet ett ökat utrymme. Den kompensation som utgår för de höjningar som gjorts i underhållsstödet sedan 2016 innebär att stöd kan utbetalas trots att hushållets inkomst kan överstiga normen. Mot bakgrund av detta föreslås de lokala riktlinjerna för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd att upphävas och att individuell prövning ska ligga till grund för ekonomiskt bistånd.

Ärendet

Försörjningsstöd

Arbetet med försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd till livsföring i övrigt styrs främst av socialtjänstlagen med tillhörande förordningar men också utifrån rättspraxis samt av kommunala riktlinjer. Ett hushåll blir beviljat försörjningsstöd om dess kostnader överstiger dess intäkter givet att hushållets levnadssituation ger stöd för en sådan bedömning.

Uppsala kommuns lokala riktlinjer

Socialnämnden i en kommun kan besluta om riktlinjer för en generösare bedömning av ekonomiskt bistånd. I Uppsala kommun har dessa sammanställts i Riktlinjer för försörjningsstöd (**bilaga 1**). Riktlinjerna anger de områden där Uppsala kommun frångår eller vill förtydliga Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2013:1) av biståndsbehov till förmån för ett generösare eller generellt beviljande.

Förändringar i de lokala riktlinjerna

Riktlinjer för försörjningsstöd (nedan kallad riktlinjen) anger idag områden där nämnden är mer generös än nationella riktlinjer kräver. Nedan kommer de områden som riktlinjen omfattar att jämföras med socialstyrelsens skrifter som utgör nationell standard. Riktlinjen har fem rubriker som utgörs av

- fritidsaktiviteter för barn,
- fritidsaktiviteter för vuxna med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd,
- studerande,
- tandvård och
- underhållsstöd.

Under rubriken fritidsaktiviteter för barn blir den främsta skillnaden delen om bidrag till cykel. Enligt Socialstyrelsen ska riksnormen även täcka så kallade sällanutgifter vilket omfattar cykel. Övriga delar kring barns fritid omfattas av socialstyrelsens råd (SOSFS 2013:1) men utgångspunkten för stödet blir då mer individanpassat främst avseende ersättningsnivåer.

Kostnader under rubriken fritidsaktiviteter för vuxna med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd omfattas av riksnormen då den enligt Socialstyrelsen ska täcka in fritid för vuxna. Vid individuella medicinska behov så finns möjlighet att motivera en normhöjning enligt socialstyrelsens råd.

Under rubriken studerande blir det ingen praktisk förändring gällande studerande barn. För studerande vuxna däremot har nämnden varit mer generös än vad socialstyrelsen anser vara behövligt. Ärendets förslag innebär att studier inte bör avbrytas om de anses utgöra förutsättning för framtida anställning. Vuxna studerande som anses kunna ställas till arbetsmarknadens förfogande bör inte direkt behöva avsluta sina studier utan avbrott ska göras för att underlätta återupptagandet av studier i framtiden. Individer med studiestöd kan få stöd under vissa förutsättningar men kommer inte få rätt till det mer generella stöd som nuvarande lokala riktlinjer medger. Individer som studerar svenska för invandrare (SFI) har inte rätt till studiestöd utan får sitt stöd från kommunen i de fall det behövs. Studier för SFI ses ofta som en förutsättning för framtida arbete.

Under rubriken tandvård ombesörjs dessa kostnader generellt genom den del av ekonomiskt bistånd som kallas livsföring i övrigt. Förebyggande behandling kan beviljas givet att individens ekonomiska medel inte räcker till och behov föreligger.

Under riktlinjens rubrik underhållsstöd innebär förslaget att hela underhållsstödet ska räknas som inkomst och att ingen kompensation ska ges för de höjningar som genomförts sedan år 2015. Denna del i riktlinjen är gällande till dess att kommunfullmäktige beslutat att upphäva det gällande uppdraget.

Underhållsstöd

Underhållsstöd är pengar som en förälder kan ansöka om när den andra föräldern som ska betal underhåll inte gör det.

I enlighet med ett uppdrag i Mål och budget 2016 räknas inte underhållsstöd över 1273 kronor som inkomst. Det innebär att vissa familjer kan ha en inkomst som överstiger den norm som gäller för skäliga levnadskostnader och ändå ges rätten till försörjningsstöd. Det innebär att ekonomiskt bistånd riskerar att utbetalas till personer som kan anses bekosta sina egna behov. I och med att underhållsstödet därefter har höjts ytterligare har det inneburit att kompensationen har följt med höjningarna.

Genomförda höjningar av underhållsstödet som inte medräknas vid beräkning av ekonomiskt bistånd:

Ålder 0–10 år: 1573 kronor från 2016. En höjning med 300 kronor per månad och barn.

Ålder 11–14 år: 1723 kronor från och med 1 januari 2019. En höjning med 450 kronor per månad och barn.

Ålder 15–18 år: 2073 kronor från och med 1 augusti 2018. En höjning med 800 kronor per månad och barn.

Det är svårt att räkna ut den faktiska kostnaden som kommunens beräknande av underhållsstödet innebär. En uppskattning av kostnaderna uppgår till cirka 2,5 miljoner kronor. Kostnaderna beror på antalet individer som erhåller stödet, barnens ålder, antal barn samt aktuell summa för underhållsstöd i respektive ålderskategori.

Konsekvensanalyser

Generella konsekvenser för biståndsmottagare

Den största skillnaden vid upphävandet av de lokala riktlinjerna innebär att hushållet prövas individuellt. Om hushållet bedöms ha behov som faller inom ramen för socialstyrelsens allmänna råd för vad som bör beviljas kommer hushållet beviljas biståndet. Om det däremot inte anses föreligga ett behov av bistånd för en enskild post kommer hushållet inte att beviljas detta bistånd. Effekten blir att de som verkligen har behov av bistånd också får det. Det är i dagsläget svårt att säga om någon får för generöst bistånd på grund av gällande riktlinjer då ingen individuell prövning görs. Förändringen kommer säkerställa bistånd efter behov och ett ökat ekonomiskt ansvarstagande av kommunens skattemedel.

Riksnormen för barns kostnader för personliga kostnader och fritidsaktiviteter har höjts både 2016 och 2018. Utöver dessa riktade höjningar för barn har generella procentuella höjningar genomförts avseende hela normen. Därmed så har de statliga nivåerna gått i samma riktning som kommunens intention var kring hur underhållsstödet beräknas vid fråga om försörjningsstöd. Även barnens möjligheter att leva ett skäligt liv även med ekonomiskt bistånd har därför stärkts från statligt håll och kommunens kompensation är därför inte lika nödvändig.

Upphävandet av den lokala riktlinjen innebär att den individuella bedömningen ger de som har extra stora behov en möjlighet att få sina behov tillgodosedda genom djupare utredningar och uppföljning. En individ kan alltid ansöka om stöd och en individuell prövning säkerställer medel efter behov vilket också resulterar i en mer jämlik biståndsbedömning.

Könskonsekvensanalys

Bedömningen är att det främst är kvinnor som får underhållsstöd och följaktligen är det kvinnor som främst skulle påverkas av en förändrad försörjningsstödsräkning. Detta måste vägas mot de inlåsnings effekter som försörjningsstöd kan innebära då arbete kan upplevas löna sig mindre samt mot de långsiktiga effekterna av att ordna sin egen försörjning.

Barnkonsekvensanalys

Det finns två sidor att ta hänsyn till vad avser barn i familj. Dels kan man se till att barnens möjligheter ökar i hushåll som får högre inkomster tack vare den nuvarande beräkningen av underhållsstöd. Samtidigt så visar forskningen att barn i familjer som uppstår försörjningsstöd i ökad utsträckning riskerar att själva uppstå försörjningsstöd i framtiden även om grundorsaken till detta inte behöver vara försörjningsstödet i sig. Barn till föräldrar med låg socioekonomisk status har oftare sämre hälsa. Det finns också en risk att barnens sociala umgänge blir negativt påverkat av den enkla anledningen att deras hushåll får bidrag. De ekonomiska incitamentens effekt att hitta ett arbete ska inte överdrivas men kan vara avgörande i enskilda fall.

Sammanfattningsvis är det viktigt att förvaltningen har ett barnperspektiv vid bedömningen av hushåll med barn för att dessa inte ska fara illa. Detta säkerställs genom befintliga rutiner och stöddokument, främst i kommunens handläggarsstöd med särskilt barnperspektiv vilket tar avstamp i socialtjänstlagen (3 kap. 2 § SoL). Barnperspektivet får också ökat fokus vid en fördjupad individuell prövning.

Ekonomisk konsekvensanalys

De kortsiktiga vinsterna av ett arbete kan bli mer framträdande när försörjningsstödet betalas ut utifrån hushållens faktiska kostnader och intäkter. Även kortare arbeten kan då bli mer attraktiva vilket också möjliggör en närhet till arbetsmarknaden som ett beroende av bidrag inte kan göra. Långsiktigt ökar hushållens möjligheter att hitta arbete ju närmare arbetsmarknaden de står. Detta gäller naturligtvis inte om hushållens behov av försörjningsstöd inte baseras på arbetslöshet utan på sjukdom eller annat.

Avseende underhållsstödet skulle upphävandet av nuvarande beräkningsmetod innebära en besparing för nämnden på cirka 2,5 miljoner kronor.

Konsekvenser för näringslivet

Förslaget bör inte ha någon större effekt på näringslivet.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Lena Winterbom
Direktör